

Ovatko strategiset tavoitteet kokonaisuutena realistisia ja ovatko ne vaikuttavia?

Kela kiittää mahdollisuudesta kommentoida tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisia tavoitteita. Tavoitteet ovat kokonaisuutena katsoen kannatettavia. Tavoitteet ovat myös kunnianhimoisia ja ulottuvat useille osa-alueille pitäen sisällään mm. valtakunnallista ohjausta, resursointia, tulosohjausta, lainsäädäntöä, laatuksiteerejä, organisaatioiden toimintasuunnitelmia, tiedon yhteiskunnallista vaikuttavuutta, koulutuspolkuja jne.

Periaatteet antavat hyvän suunnan kansallisesti tavoiteltavalle kehitykselle. Niiden toteutuminen käytännössä edellyttää kuitenkin merkittävää kansallista panostusta mm. rahoituksen ja lainsäädäntötyön osalta. Tavoitteiden toteuttamisvaiheessa on syytä myös kartoittaa ja hyödyntää tiedon tuottamisen ja hyödyntämisen infrastruktuuriin jo tehtyjä investointeja.

Teema 1: Ohjaus, koordinaatio ja yhteistyö

Ovatko teeman 1 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta

Kela pitää teeman 1 tavoitteita kokonaisuudessaan kannatettavina. Kela on omassa toiminnassaan jo tunnistanut tiedon hallinnan ja hyödyntämisen keskeiseksi toiminnokseen muun palvelutoimintansa rinnalla. Vuonna 2019 Kelaan perustettiin tietopalveluiden tuloksikkö, johon koottiin Kelan tietotoimijat, jotta sekä kansalaisasiakkaita että sidosryhmiä, kuten toisia viranomaisia voitaisiin palvella entistä laajemmin tiedon avulla.

Kela näkee, että tietoa hyödyntämällä voidaan tuottaa merkittävää arvoa yhteiskuntaan. Esimerkiksi vuosien 2020-2021 pandemiatilanteen hallinta olisi ollut huomattavasti vaikeampaa ilman ajantasaista ja luotettavaa tietoa. Kela on myös tunnistanut tietotoiminnassaan käyttötapauksia, joissa nykylainsäädäntö ei kaikilta osin tue tiedon hyödyntämistä kansalaisten hyväksi parhaalla mahdollisella tavalla. Kela kannattaa tästä syystä tavoitetta tarkistaa lainsäädäntöä siten, että tiedon hyödyntäminen tietoturva ja -suoja huomioiden olisi mahdollista vielä nykyistä paremmin.

Teema 2: Strategia ja toiminta

Ovatko teeman 2 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Kela pitää teeman 2 tavoitteita kokonaisuudessaan kannatettavina. Kansalaisten sujuvampi palvelu tietoon perustuen, tiedon avaaminen, oikeellisen tiedon hyödyntäminen viranomaistoiminnassa ja disinformaation torjuminen tukevat toimivaa yhteiskuntaa. On myös kannatettavaa, että tiedon hyödyntäminen näkyy viranomaisten strategioissa. Kela on jo nykyisellään nostanut tiedon liikkuvuuden ja hyödyntämisen yhdeksi kolmesta strategisesta päätavoitteestaan.

Asiakaslähtöisyys on hyvä lähtökohta kaikessa viranomasitoiminnassa. On kuitenkin huomattava, että joissakin käyttötapauksissa, kuten esim. avoimen datan rajapintojen rakentamisessa on kysymys avoimesta palvelusta, jonka potentiaalisia käyttäjiä on runsaasti. Tällaisissa palveluissa kaikki asiakastarpeet eivät välttämättä voi, tai ole tarkoituksenmukaistakaan olla tiedossa ennen tiedon julkaisua. Avoimesti julkaistujen tietojen luonteen vuoksi tietoa julkaiseva organisaatio ei välttämättä myöskään saa kattavaa tietoa, mihin kaikkeen sen julkaisemaa tietoa hyödynnetään. Viranomaisten on avattava tietoa siten, että tietosisältöjä ei osaa optimoida yksittäisiä, ennalta tunnettuja käyttäjiä varten. Tietoja avattaessa on ennemminkin arvioitava, mitkä tietosisällöt ovat koko yhteiskunnan kannalta merkittäviä.

Teema 3: Tiedon hallinta

Ovatko teeman 3 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Kela pitää teeman 3 tavoitteita kokonaisuudessaan kannatettavina. Tietojen kuvaaminen, löydettävyys, API-rajapintojen käyttö, sekä yhteiset laatu-, tietourva- ja tietosuojastandardit ovat kannatettavia tavoitteita.

Tietojen tuottaminen keskitettyyn tietovarantoon, sekä tietovarantojen lainsäädännöllinen vastuutaho vaatisi kuitenkin täsmennystä. Mikä on vastuutahon toiminnan suhde laissa määriteltyjen rekisterinpitäjien toimintaan? Miten tietojen tuottaminen keskitettyyn tietovarantoon suhteutuu (rekisteri)tietojen olemassa oleviin alustoihin, kuten tietovarastoihin ja -altaisiin? Suomessa on jo nykyisellään kansainvälisesti ainutlaatuisia kansallisia tietovarantoja, kuten esim. Kanta-tiedot tai Kelan sosiaaliturvatiedot. Uusissa kansallisissa ratkaisuisa olisi järkevää hyödyntää jo olemassa olevaa tietoinfrastruktuuria päällekkäisten investointien välttämiseksi.

Teema 4: Mahdollistajat

Ovatko teeman 4 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Kela pitää teeman 4 tavoitteita kokonaisuudessaan kannatettavina. Rahoituksen turvaaminen valtion budjetissa sekä tiedon hyödyntämisen vaatimiin investointeihin, että jatkuvaan palveluun on välttämätöntä, jotta sisällölliset strategiset tavoitteet kyetään saavuttamaan.

Investointeja suunniteltaessa on hyvä huomioida, että sosiaali- ja terveystietojen osalta Suomeen on parhaillaan kehittymässä merkittävää tiedon hyödyntämisen infrastruktuuria. Laki sosiaali- ja terveystiedon toissijaisesta käytöstä on aiheuttanut SOTE-alueen tietotoimijoille veloitteita, joiden seurauksena alueelle on kehittymässä mm. tietotalustojen ja tietoturvallisten käyttöympäristöjen ekosysteemi. Tähän ekosysteemiin tehtyjä investointeja on tarkoituksenmukaista hyödyntää myös laajemmassa kansallisessa tiedon hyödyntämisessä.